

Åldern och hälsorelaterad livskvalité efter total höftprotesoperation – unga och nyblivna pensionärer har mest att vinna på en operation

Max Gordon [1,2], Meridith Greene [2-4], André Stark [1], Göran Garellick [2,4], Ola Rolfson [2,4]
1. Danderyds Sjukhus, Karolinska Institutet, Institutionen för kliniska vetenskaper 2. Svenska Höftprotesregistret, Registercentrum VGR, Göteborg 3. Harris Orthopaedic Laboratory, Massachusetts General Hospital, Boston, USA 4. Institutionen för kliniska vetenskaper, Sahlgrenska Akademien, Göteborgs Universitet

Introduktion.

Även om ålder är en välkänd confounder inom medicin, saknas konsensus om hur den påverkar hälsorelaterad livskvalité efter höftprotesoperationer. Många har relaterat ålder till ett sämre utfall, medan några är tveksamma om åldern har någon betydelse i detta sammanhang. Eftersom ålder medför en ökad förekomst av åkommor som inte är relaterade till höften, är det av intresse att närmare kartlägga förhållandet.

Patienter och Material.

Svenska Höftprotesregistret började 2002 registrera patientrapporterat utfall, och blev rikstäckande med registreringen 2008. Som mått på hälsorelaterad livskvalitet används EQ-5D, bestående av 5 frågor med 3 olika svarsalternativ. Detta enkla verktyg kan översättas till ett index, EQ-5D index, där 0 ska motsvara ett tillstånd likställt med död, medan 1 är full hälsorelaterad livskvalitet. EQ-5D mäts både före och ett år efter operation. Traditionellt har skillnaden, d.v.s. den förmodade vinsten, varit av intresse. Det är dock osäkert om detta är det bästa sättet att bygga modellen eftersom patienter med god livskvalitet innan operation inte har lika mycket förbättringspotential som andra patienter. För en bättre kartläggning av kontinuerliga variabler såsom ålder och EQ-5D index har vi därför valt att använda flexibla icke-linjära modeller, s.k. splines, för att visa hur dessa faktorer påverkar hälsorelaterad livskvalitet ett år efter protesoperationen.

Resultat.

51 399 patienter hade deltagit i programmet under studieperioden 2002-2011. Det fanns en tydlig icke-linjär inverkan av ålder på utfallet. Unga patienter hade mest att vinna på en operation, detta sjönk med stigande ålder förutom en puckel kring 67.6 (95 % CI 66.5 till 68.1) år. Pre-operativt EQ-5D index hade som förväntat störst betydelse för dem med låg hälsorelaterad livskvalitet före operationen (EQ-5D index <0.3). Effekten avtar för dem med EQ-5D index på 0.3 och över.

Diskussion.

Studien visar tydligt att ålder har en inverkan på hälsorelaterad livskvalitet ett år efter höftprotesoperation och att detta förhållande har ett något mer komplicerat förlopp än vad som föreslagits hittills. Det är tänkbart att puckeln som uppträder kort efter pensionsåldern motsvarar ändrade krav på fysiskt välbefinnande i samband med att kraven från arbetslivet upphör.

Referens.